
Udviklingen i forekomsten af luftvejsallergi i Danmark

Af Allan Linneberg, Center for Sygdomsforebyggelse, Amtssygehuset i Glostrup

Baggrund

Luftvejsallergi kan manifestere sig som allergisk snue (f.eks. høfeber) og astma. Et betydeligt antal studier har vist, at forekomsten af luftvejsallergi er steget blandt børn i velstillede lande gennem de seneste årtier (1-3). Der er meget sparsom viden om udviklingen i forekomsten af luftvejsallergi i voksenbefolkningen i disse lande. Såfremt stigningerne blandt børn er reelle, burde de nu også komme til udtryk som stigninger blandt voksne.

Det har været diskuteret, hvorvidt en øget opmærksomhed på eller viden om allergi kunne være en medvirkende årsag til de fundne stigninger. Det anbefales derfor, at også objektive allergi-tests anvendes i studier af udviklingen i forekomsten af allergi (2). Forbavsende få studier har imidlertid anvendt sådanne tests (2).

Formålet med denne artikel er at give en bred fremstilling af vor viden om den aktuelle udvikling i forekomsten af luftvejsallergi blandt voksne i Danmark.

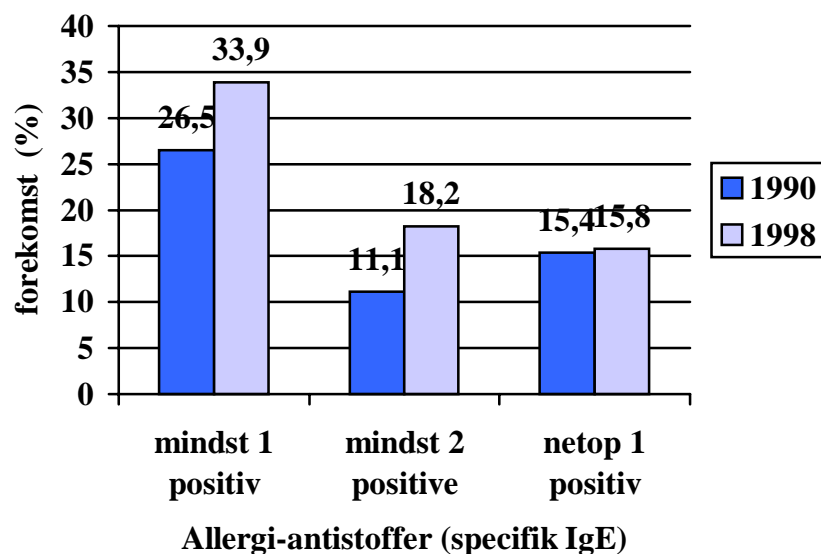
Resultater fra Center for Sygdomsforebyggelse, Amtssygehuset i Glostrup

I 1990 gennemførtes en befolkningsundersøgelse i den voksne befolkning i Glostrup og omegn ("Allergi-undersøgelsen i Glostrup"). Undersøgelsen var opbygget i 2 trin. Trin I var udsendelsen af et kort spørgeskema om symptomer fra luftvejene til en stor stikprøve af befolkningen. Blandt dem, der besvarede spørgeskemaet, udvalgte en tilfældig stikprøve til trin II. Trin II var en helbredsundersøgelse omfattende bl.a. måling af allergi-antistoffer overfor luftvejsallergener i blodet. I 1998 blev ovennævnte procedure gentaget for en ny stikprøve af personer udvalgt på samme måde som i 1990. Den fundne forekomst i 1998 af symp-

tomer (trin I) og allergi-antistoffer (trin II) kunne således sammenlignes med den tilsvarende forekomst i 1990. Resultaterne viste, at forekomsten af symptomer på luftvejsallergi var steget markant, hvorimod forekomsten af ikke-allergiske luftvejsymptomer var stort set uændret (4). Desuden fandtes samtidig en stigning i forekomsten af personer, som var sensibiliserede, defineret som tilstedeværelsen af allergi-antistoffer overfor luftvejsallergener i blodet (figur 1) (5). Det bemærkes endvidere, at personer sensibiliserede imod 2 eller flere allergener stod for det meste af stigningen. D.v.s. at luftvejsallergikere generelt var blevet mere allergiske (multi-sensibiliserede). Ved at definere luftvejsallergi som tilstedeværelsen af både symptomer på luftvejsallergi og sensibilisering overfor relevante luftvejsallergener kunne en mere reel forekomst af luftvejsallergi angives til 22% i 1998 (6). Dette tal skønnes reelt at være lidt lavere p.g.a. en tendens til, at personer med allergi var mere tilbøjelige til at møde op til undersøgelsen. Med andre ord skønnes ca. hver femte i København, blandt den yngre del af den voksne befolkning, at lide af luftvejsallergi. Luftvejsallergi er således formentlig den hyppigste kroniske sygdom i denne aldersgruppe.

Resultater fra Statens Institut for Folkesundhed og Østerbroundersøgelserne

Statens Institut for Folkesundhed gennemfører med jævne mellemrum landsdækkende spørgeskemaundersøgelser om sundhed og sygelighed i den danske befolkning. Disse undersøgelser har vist, at forekomsten af personer, der angav at have allergisk snue og/eller astma er steget godt 50% fra 1987 til 1994 (7). Der var endvidere væsentlige forskelle i forekomsten af luftvejsallergi imellem forskellige regioner af Danmark. Især var luftvejsallergi hyppigere i byerne end på landet. Resultater fra Østerbro-

Figur 1. Udviklingen i forekomsten af allergi-antistoffer (specifik IgE) i blodet blandt 15-41 årige i København.

undersøgelserne har vist en stigning i forekomsten af selvrapporeret astma blandt 20-35 årige i København i perioden 1976-8 til 1991-4. Personer, der angav astma i 1991-4, havde lavere lungefunktion end personer, der angav astma i 1976-8 (8).

Årsager til stigningen i luftvejsallergi

Årsagen til luftvejsallergi er multifaktoriel, d.v.s. at luftvejsallergi opstår som et kompliceret samspil imellem en række faktorer. En genetisk disposition (arvelig tilbøjelighed) er en veletableret risikofaktor for udvikling af luftvejsallergi. Det er imidlertid usandsynligt, at ændringer i vores genetiske disposition kan forklare markante stigninger over få årtier samt observerede geografiske forskelle i forekomsten af luftvejsallergi (9). Årsagerne til stigningen må derfor findes i vores miljø og livsstil. Flere andre risikofaktorer er blevet identificeret. Således er luftvejsallergi hyppigere blandt unge mænd og personer med høj social og uddannelsesmæssig status, hvorimod amning og et højt antal ældre søskende tilsyneladende beskytter imod luftvejsallergi. Udsættelse for store mængder allergener, f.eks. fra støvmider eller kat, antages også at give en

øget risiko for udvikling af allergi overfor disse allergener, selv om der for nylig er stillet spørgsmålstegn ved om dette altid er tilfældet (10).

Der er imidlertid enighed om, at ændringer i forekomsten af én eller flere af de ovennævnte kendte risikofaktorer ikke kan forklare de fundne stigninger i forekomsten af luftvejsallergi på tilfredsstillende vis (1;3;5). Der må derfor ligge andre endnu uidentificerede faktorer til grund for stigningen i luftvejsallergi. Den observerede markante stigning i forekomsten af luftvejsallergi blandt østtyske børn efter genforeningen af Øst- og Vesttyskland peger hen imod faktorer i den vestlige livsstil (3). Ændringer i kostens sammensætning af f.eks. fedtsyrer har været foreslået (3), men der mangler endnu gode studier af kostens betydning for luftvejsallergi. Den fundne forskel i forekomst imellem land og by har øget fokus på luftforurening som en mulig risikofaktor. De fleste studier har dog ikke kunnet påvise en sådan sammenhæng, hvilket muligvis kan skyldes, at disse studier kun har målt de større forureningspartikler og ikke de helt små partikler, som opstår ved bl.a. dieselforbrænding. Også faktorer relateret til boligforhold og inde-

klima er i søgelyset som mulige årsager til stigningen i forekomsten af luftvejsallergi. En teori, der har fået fornyet aktualitet, er den såkaldte "hygiejne teori" (11). Hermed forstås, at et drastisk fald i den samlede mikrobiologiske (bakterier m.m.) påvirkning af immunsystemet har medført en ændring af immunsystemet i en mere "allergisk" retning. Denne teori er dog endnu ikke videnskabeligt veldokumenteret.

Konklusion

Den eksisterende viden indikerer, at forekomsten af luftvejsallergi blandt voksne er steget markant i Danmark gennem de seneste årtier. Årsagen skal findes i ændringer i miljø- og livsstilsfaktorer. Fremtidig forskning bør fokuseres på at identificere disse faktorer for at muliggøre udviklingen af nye forebyggelses- og behandlingsstrategier.

Allergi-undersøgelsen i Glostrup har modtaget økonomisk støtte fra SMFs fond.

Referencer

1. Mygind N, Dahl R. Epidemiology of allergic rhinitis. *Pediatr Allergy Immunol* 1996;7:57-62.
2. Magnus P, Jaakkola JJ. Secular trend in the occurrence of asthma among children and young adults: critical appraisal of repeated cross sectional surveys. *BMJ* 1997;314:1795-9.
3. von Mutius E, Weiland SK, Fritzsche C, Duhme H, Keil U. Increasing prevalence of hay fever and atopy among children in Leipzig, East Germany. *Lancet* 1998;351:862-6.
4. Linneberg A, Nielsen NH, Madsen F, Frølund L, Dirksen A, Jørgensen T. Increasing prevalence of allergic rhinitis symptoms in an adult Danish population. *Allergy* 1999;54:1194-8.
5. Linneberg A, Nielsen NH, Madsen F, Frølund L, Dirksen A, Jørgensen T. Increasing prevalence of specific IgE to aeroallergens in an adult population: Two cross sectional surveys 8 years apart. The Copenhagen Allergy Study. *J Allergy Clin Immunol* 2000;106:247-52.
6. Linneberg A, Nielsen NH, Madsen F, Frølund L, Dirksen A, Jørgensen T. The prevalence of skin test positive allergic rhinitis in Danish adults: Two cross sectional surveys 8 years apart. The Copenhagen Allergy Study. *Allergy* 2000;55:767-72.
7. Keiding L. Astma, allergi og anden overfølsomhed i Danmark - og udviklingen 1987-1994. København: Dansk Institut for Klinisk Epidemiologi, 1997.
8. Hansen EF, Rappeport Y, Vestbo J, Lange P. Increase in prevalence and severity of asthma in young adults in Copenhagen. *Thorax* 2000;55:833-6.
9. Worldwide variation in prevalence of symptoms of asthma, allergic rhinoconjunctivitis, and atopic eczema: ISAAC. The International Study of Asthma and Allergies in Childhood (ISAAC) Steering Committee. *Lancet* 1998;351:1225-32.
10. Hesselmar B, Aberg N, Aberg B, Eriksson B, Björkstén B. Does early exposure to cat or dog protect against later allergy development? *Clin Exp Allergy* 1999;29:611-7.
11. Strachan DP. Family size, infection and atopy: the first decade of the "hygiene hypothesis". *Thorax* 2000;55 Suppl 1:S2-10.